

Materieel

Materieel

Aan de orde is het **tweeminutendebat Materieel (CD d.d. 10/06)**.

De **voorzitter**:

We gaan meteen verder met het tweeminutendebat Materieel. Daarvoor geef ik mevrouw Jagtenberg het woord namens D66. Gaat uw gang.

Mevrouw **Jagtenberg** (D66):

Dank u wel, voorzitter. Pionierschap zit in ons DNA.

De **voorzitter**:

Mag ik een beetje rust in de plenaire zaal? Gaat uw gang.

Mevrouw **Jagtenberg** (D66):

Dan begin ik even opnieuw.

Voorzitter. Pionierschap zit in ons DNA. Van vliegtuigen en satellieten tot sensoren en nieuwe materialen: Nederlandse technologie doet mee aan de wereldtop. Juist nu we onze afhankelijkheden willen verkleinen, is het tijd om dat pionierschap weer naar voren te halen. Daarvoor hebben we het talent, de kennis en de kunde in huis. Technologie bepaalt steeds vaker hoe oorlog wordt gevoerd. Snelheid en schaal mogen daarbij nooit een excuus zijn om het internationaal recht los te laten, want dat recht is juist gemaakt voor de momenten waarop de mensheid op haar slechtst is. Autonome en onbemande systemen spelen een steeds grotere rol. Daarom moeten we onze principes vanaf het eerste ontwerp verankeren. Als Defensie beschermt wat ons dierbaar is, gaat dat ook om onze waarden. Juist als we deze systemen zelf ontwikkelen, houden we zeggenschap over de keuzes die hierin worden gebouwd.

Dit is hét moment waarop Nederland opnieuw pionierschap moet tonen, door te laten zien dat technologische voorsprong en moreel leiderschap hand in hand gaan, door onze veiligheid te versterken zonder onze principes los te laten en door te innoveren zonder het menselijk oordeel uit het oog te verliezen. Nederland kan namelijk voor Europa het verschil maken. Daarom de volgende motie.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat, om in de toekomst slagvaardig te blijven, onbemenste systemen zoals collaborative combat aircraft cruciaal zijn voor Defensie en dat experts een mix aan systemen adviseren;

constaterende dat de Nederlandse defensie technologische en industriële basis, NLDTIB, reeds over een groot deel van de benodigde technologieën, kennis en capaciteiten beschikt om een dergelijk systeem te ontwikkelen;

overwegende dat voor de continuïteit van kennisopbouw nieuwe initiatieven complementair moeten zijn aan reeds lopende initiatieven;

overwegende dat een succesvolle demonstratie- of prototypefase moet kunnen leiden tot verdere ontwikkeling en opschaling richting operationele inzet;

verzoekt de regering om, in samenwerking met de Nederlandse industrie, kennisinstellingen en Defensie, een pilotproject op te zetten gericht op de ontwikkeling van een prototype collaborative combat aircraft,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Jagtenberg, Van Lanschot, Dassen, Diederik van Dijk en Peter de Groot.

Zij krijgt nr. 494 (27830).

Dank u wel. Het woord is aan mevrouw Nanninga namens JA21. Gaat uw gang.

Mevrouw **Nanninga** (JA21):

Dank, voorzitter. Ik heb twee moties, dus ik ga ze gauw voorlezen.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat Defensie de komende jaren sneller en meer materieel moet verwerven;

overwegende dat versnelling noodzakelijk is, maar nooit ten koste mag gaan van integriteit, doelmatigheid en controleerbaarheid;

overwegende dat het gebruik van tussenpersonen, bemiddelaars of andere niet-transparante constructies bij defensie-inkopen extra integriteits- en afhankelijkheidsrisico's kan meebrengen;

overwegende dat transparante procedures rondom bestedingen van publieke gelden essentieel zijn voor behoud van het draagvlak voor de toegenomen Defensie-uitgaven;

verzoekt de regering om bij defensie-inkopen waarbij gebruik wordt gemaakt van tussenpersonen of bemiddelaars, standaard inzichtelijk te maken welke integriteitsrisico's zijn gewogen;

verzoekt de regering de Kamer bij verwervingen actief te informeren over de getroffen waarborgen, zonder operationeel of commercieel vertrouwelijke informatie prijs te geven,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door het lid Nanninga.

Zij krijgt nr. 495 (27830).

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat Nederlandse militairen moeten kunnen beschikken over het beste, snelst beschikbare en meest effectieve materieel, zowel voor hun persoonlijke veiligheid als de Nederlandse nationale veiligheid;

overwegende dat operationele noodzaak, bescherming van militairen, snelheid van levering, beschikbaarheid, interoperabiliteit en bewezen effectiviteit leidend moeten zijn bij materieelverwerving;

overwegende dat politieke of ideologische voorkeuren nooit zwaarder mogen wegen dan de veiligheid van onze militairen en de slagkracht van onze krijgsmacht;

verzoekt de regering om bij materieelkeuzes operationele noodzaak, snelheid, beschikbaarheid en bescherming van militairen te prioriteren ten opzichte van eventuele politieke of ideologische voorkeurscriteria,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door het lid Nanninga.

Zij krijgt nr. 496 (27830).

Mevrouw **Nanninga** (JA21):

Voorzitter, tot zover. Dank u wel.

De voorzitter:

Eén vraag van de heer Van Baarle.

De heer **Van Baarle** (DENK):

De laatste motie zou er in theorie toe leiden dat, als de Nederlandse regering een afweging moet maken tussen bijvoorbeeld de veiligheid van het personeel of wapens kopen van Poetin of Kim Jong-un, het kopen van wapens van Poetin of Kim Jong-un voor Nederland bespreekbaar is. Dat is best vergaand. Mevrouw Nanninga kan toch niet hier bepleiten dat we die kant opgaan?

Mevrouw **Nanninga** (JA21):

Dat bepleit mevrouw Nanninga dan uiteraard ook niet.

De voorzitter:

Het woord is aan de heer Dassen namens Volt.

De heer **Dassen** (Volt):

Dank, voorzitter. Drie moties.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat het kabinet bezig is met het oprichten van een Defensie Innovatie Opschaling Autoriteit, DIOA;

overwegende dat een dergelijk instituut slagkrachtiger te werk kan gaan wanneer het gebruik kan maken van de kennis, het talent en de middelen van de hele Europese Unie;

verzoekt de regering de DIOA dusdanig in te richten dat die Europees schaalbaar is en de processen en netwerken vanaf het begin al verweven zijn in het Europese innovatieve ecosysteem,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:

Deze motie is voorgesteld door het lid Dassen.

Zij krijgt nr. 497 (27830).

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

van mening dat dit kabinet zich volop moet inzetten voor een Europees alternatief voor onbemenste gevechtsvliegtuigen;

overwegende dat daar niet geloofwaardig aan gebouwd kan worden wanneer er gelijktijdig miljoenen euro's geïnvesteerd worden in een Amerikaanse variant, namelijk het CCA-programma;

verzoekt de regering om in het kader van nationale veiligheid en Europese soevereiniteit op geen enkele manier additionele stappen te zetten op het CCA-programma zonder de Kamer daar in een aparte brief over te informeren,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:

Deze motie is voorgesteld door het lid Dassen.

Zij krijgt nr. 498 (27830).

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de staatssecretaris een tweesporenbeleid heeft ingezet om het gebruik van Palantir af te bouwen;

constaterende dat Defensie Palantir ook gebruikt in NAVO-verband, waarbij het Maven Smart System (MSS) wapensystemen van verschillende landen met elkaar laat samenwerken;

verzoekt de regering om binnen twee jaar al het gebruik van Palantir af te bouwen en over te stappen naar een Europees alternatief,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:

Deze motie is voorgesteld door het lid Dassen.

Zij krijgt nr. 499 (27830).

De heer **Dassen** (Volt):

Dan wil ik de staatssecretaris nog bedanken voor het sturen van foto's van pagina's uit zijn boek. Die zijn altijd inspirerend en zorgen altijd voor nieuwe inzichten. Dat is hartstikke mooi. Dank u wel.

De **voorzitter**:

Niet zijn boek, zegt de staatssecretaris. Dat had ook nog gekund, hem kennende. Het woord is aan de heer Van Lanschot namens het CDA.

De heer **Van Lanschot** (CDA):

Dank, voorzitter. Eén motie.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de gevraagde herziening van Defensie Strategie voor Industrie en innovatie (D-SII) vormgegeven wordt via een Nationaal Programma Defensie Industrie en Innovatie (NPDII), dat opgeleverd wordt in Q3 2026 en waar de industrie, onderwijs en regio intensief bij betrokken worden;

constaterende dat de publiek-private samenwerking in Defport als vliegwiel zou moeten dienen voor het transformationeel opschalen van de defensie-industrie;

overwegende dat Defport zich zou moeten richten op:

- het opstellen van een actieplan om de NPDII te vertalen naar resultaten;
- het bijdragen aan technologieroadmaps waarop de industrie kan inspelen;
- het helpen vormgeven van de Defensie Innovatie Opschaling Autoriteit;
- het ontwikkelen van innovatieve contractvormen (inclusief langetermijncommitment en financiering) en versnellen van aanbestedingsprocedures;
- het identificeren, coördineren en helpen adresseren van (operationele) knelpunten bij het opschalen van de waardeketens van de defensie-industrie;

overwegende dat de governance en besluitvorming van Defport pragmatisch moeten worden ingericht en in de samenstelling de 4TU zelfstandig vertegenwoordigd zou moeten zijn om kortcyclische innovatie te bespoedigen;

verzoekt de regering om deze overwegingen leidend te laten zijn bij het vormgeven van de samenwerking in Defport en de Kamer daarover uiterlijk in Q3 2026 te informeren,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:

Deze motie is voorgesteld door het lid Van Lanschot.

Zij krijgt nr. 500 (27830).

De heer **Van Lanschot** (CDA):

Rest mij de staatssecretaris ook te bedanken voor die boeken. Wij vragen ons natuurlijk allen af waar hij de tijd vandaan haalt om die te lezen. We wensen hem een goed zomerreces.

De **voorzitter**:

Het woord is aan de heer Peter de Groot van de VVD.

De heer **Peter de Groot** (VVD):

Voorzitter. Ik denk dat deze staatssecretaris klaar is met klussen en dus tijd heeft om boeken te lezen. Ik heb twee moties meegenomen.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat vijandige mogelijkheden niet in staat moeten zijn om de defensie-industriële basis waar Defensie van afhankelijk is te belemmeren of te blokkeren;

constaterende dat er binnen de NAVO ondernemers zijn die gespecialiseerd zijn in de productie van materialen en cruciale (deel)onderdelen die van kritiek belang zijn voor defensieketens;

constaterende dat huidige aanbestedingen onvoldoende corrigeren voor staatssteun en andere concurrentieverstorende maatregelen;

verzoekt de regering te bezien hoe (Europese) aanbestedingsvoorwaarden aangepast kunnen worden om geopolitieke betrouwbaarheid en een gelijk speelveld beter te stimuleren,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:

Deze motie is voorgesteld door het lid Peter de Groot.

Zij krijgt nr. 501 (27830).

De heer **Peter de Groot** (VVD):

En de tweede motie.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat defensie-inkopen nu vaak rigide zijn gericht op specifieke materiële oplossingen in plaats van het uitvragen van een functionele behoefte;

overwegende dat de krijgsmacht sneller kan opschalen als betrouwbare Nederlandse ondernemers en hun medewerkers vooraf worden geaccrediteerd om direct aan operationele problemen te werken;

verzoekt de regering om de inkoopprocessen uit de vredesstand te halen door te bezien hoe er overgegaan kan worden naar een functioneel aanbestedingsstelsel waarin meer flexibiliteit en ruimte voor uitzonderingen bij inkoop worden toegepast;

verzoekt de regering om een systematiek uit te werken voor de voorafgaande accreditatie van bedrijven en hun personeel, zodat zij direct flexibel inzetbaar zijn voor defensievraagstukken;

verzoekt de regering om een publiek-private samenwerking uit te werken waardoor bedrijven en organisaties vanuit een functionele vraag invulling kunnen geven aan groei en functioneren van de krijgsmacht,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:

Deze motie is voorgesteld door het lid Peter de Groot.

Zij krijgt nr. 502 (27830).

Dank u wel. Het woord is aan de heer Boon namens de PVV.

De heer **Boon** (PVV):

Voorzitter. Ik heb één motie.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat luitenant-generaal buiten dienst Ted Meines zich als verzetsstrijder, militair, medeoprichter en eerste voorzitter van het Veteranen Platform decennialang heeft ingezet voor de erkenning, waardering en rechtspositie van Nederlandse veteranen en wordt beschouwd als de grondlegger van het Nederlandse veteranenbeleid;

overwegende dat zijn uitzonderlijke verdiensten voor de Nederlandse krijgsmacht en de veteranengemeenschap een blijvende nationale erkenning verdienen;

verzoekt de regering bij de naamgeving van een toekomstige kazerne, een toekomstig oefenterrein of andere militaire locatie te bezien of deze kan worden vernoemd naar luitenant-generaal buiten dienst Ted Meines,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:

Deze motie is voorgesteld door het lid Boon.

Zij krijgt nr. 503 (27830).

Het woord is aan de heer Van Baarle namens DENK.

De heer **Van Baarle** (DENK):

Voorzitter, dank.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de Algemene Rekenkamer over 2025 spreekt van 4,3 miljard euro aan fouten en onzekerheden bij defensiematerieel;

constaterende dat de Rekenkamer concludeert dat Defensie kampt met problemen in de basis, waaronder omzeilde aanbestedingsprocedures, onvoldoende onderbouwde contractgunningen en het ontbreken van fraudebeleid;

overwegende dat de defensie-uitgaven dit jaar al bijna 27 miljard bedragen en Defensie voornemens is deze uitgaven de komende jaren verder te laten stijgen;

verzoekt de regering om het toezicht op defensie-inkopen niet te versoepelen zolang de door de Algemene Rekenkamer geconstateerde basisproblemen niet aantoonbaar zijn opgelost, en met een concreet verbeterplan te komen voor rechtmatige aanbesteding, fraudepreventie en anticorruptie bij defensie-inkopen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door het lid Van Baarle.

Zij krijgt nr. 504 (27830).

Een interruptie van mevrouw Keijzer.

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):

Gaat het wel goed met de heer Van Baarle? Ik kan hem amper verstaan.

De voorzitter:

Volgens mij wel. We zorgen voor water. Het komt allemaal goed. Volgens mij vraagt mevrouw Keijzer of u iets harder zou kunnen spreken.

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):

Misschien kan de heer Van Baarle iets beter articuleren en wat minder snel praten, want op deze manier is het niet te volgen. Dat is zonde, toch?

De heer **Van Baarle** (DENK):

Volgens mij zijn er geen reglementaire voorschriften over de snelheid van het spreken.

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):

Ik versta het gewoon niet.

De heer **Van Baarle** (DENK):

Dan luistert u het toch lekker terug?

De voorzitter:

Uw tweede motie.

De heer **Van Baarle** (DENK):

De tweede motie.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat Nederland de afgelopen jaren voor honderden miljoenen euro's defensiematerieel heeft ingekocht bij Israëlische leveranciers;

constaterende dat de Kamer een motie heeft aangenomen om de afhankelijkheid van Israëlische wapensystemen af te bouwen;

overwegende dat Nederland geen financiële bijdrage mag leveren aan een defensie-industrie die nauw verweven is met oorlogsmisdaden, mensenrechtenschendingen en de bezetting van Palestijns gebied;

verzoekt de regering geen nieuwe contracten meer aan te gaan met Israëlische wapenbedrijven en bestaande afhankelijkheden zo spoedig mogelijk af te bouwen;

verzoekt de regering tevens om de Kamer te informeren over alle lopende en voorgenomen defensieaankopen bij Israëlische leveranciers en over de wijze waarop de afhankelijkheid daarvan wordt afgebouwd,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:

Deze motie is voorgesteld door het lid Van Baarle.

Zij krijgt nr. 505 (27830).

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat Nederland bij wapenexport toetst aan mensenrechten en internationaal recht, maar dat een vergelijkbaar eenduidig kader ontbreekt bij de import van defensiematerieel;

overwegende dat ook bij de inkoop van wapens en defensiesystemen moet worden voorkomen dat Nederland bijdraagt aan oorlogsmisdaden, mensenrechtenschendingen of ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht;

verzoekt de regering om een mensenrechtelijk en internationaalrechtelijk toetsingskader op te stellen voor de import van defensiematerieel,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:

Deze motie is voorgesteld door het lid Van Baarle.

Zij krijgt nr. 506 (27830).

Dank u wel, meneer Van Baarle. De moties worden ook nog rondgedeeld, zoals gebruikelijk. Tot slot is het woord aan mevrouw Keijzer.

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
Voorzitter. Ik heb één motie.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat Nederland beschikt over de gehele waardeketen voor ballistische en blastbeschermende middelen, van grondstof tot eindproduct;

constaterende dat Defensie desondanks via bestaande contracten gebruikmaakt van Chinese supervezels, terwijl Nederlandse capaciteit onderbenut blijft;

overwegende dat afhankelijkheid van China voor kritieke defensietoepassingen onwenselijk is en indruist tegen het streven naar strategische autonomie;

verzoekt de regering:

- bij defensie-inkopen uitsluitend in te zetten op Nederlandse en Europese producenten;
- aan te sluiten bij de noodzaak de Nederlandse defensie- en civielmilitaire industrie te versterken en te internationaliseren, teneinde Nederland de primaire toeleverancier te maken van supervezels voor Europese defensietoepassingen;
- binnen bestaande contracten te sturen op het uitfasen van Chinese supervezels en benutting van Nederlandse capaciteit,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:

Deze motie is voorgesteld door de leden Keijzer en Nanninga.

Zij krijgt nr. 507 (27830).

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):

Voorzitter. Bij het commissiedebat heb ik geprobeerd een breder probleem aan te kaarten: we zijn goed in plannen en praten, maar traag in doen. Innovaties liggen klaar, Nederlandse productiecapaciteit is aanwezig, maar door juridische en ambtelijke processen komt opschaling in Nederland niet van de grond. Daardoor laten we kansen liggen. De vraag is simpel: wanneer kiezen we nou eindelijk eens voor snelheid, eigen Nederlandse productie en strategische autonomie? Neem bijvoorbeeld de productie van supervezels. We kunnen supervezels van wereldklasse produceren voor pantserplaten en andere zaken. Toch dreigt een Defensieorder van circa 100 miljoen naar China te gaan. Dat is eeuwig zonde.

De **voorzitter**:

Dank u wel.

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):

Make The Netherlands Great Again!

De **voorzitter**:

Ik schors vijf minuten. En vijf minuten is ook echt vijf minuten. Nee, meneer

Bolhuis, u bent te laat. Ik schors vijf minuten. We lopen al uit de tijd en dat maakt me onrustig.

De vergadering wordt van 12.37 uur tot 12.43 uur geschorst.

De **voorzitter**:

Ik heropen. Het woord is aan de staatssecretaris.

Staatssecretaris **Boswijk**:

Voorzitter. Ik heb één vraag gekregen: heb ik wel genoeg werk en hoe kom ik tot tijd om te lezen? Ik heb één nieuwe vaardigheid ontwikkeld, namelijk niet misselijk worden op de achterbank tijdens het lezen van stukken. Dat heb ik afgeleerd. Dat geeft heel veel tijd om af en toe boeken te lezen.

De **voorzitter**:

Dat is nou precies waar we allemaal naar op zoek waren. En dan zijn er ook nog appreciaties.

Staatssecretaris **Boswijk**:

De motie op stuk nr. 494: oordeel Kamer.

De motie op stuk nr. 495: oordeel Kamer. We hebben het hier in het debat over gehad en ik heb ook een toezegging gedaan, ik meen aan mevrouw Piri. We zijn op dit moment hard bezig met fraude- en corruptiebeleid. Dat komt in het najaar en daar wil deze motie bij betrekken. De uitvoering ervan zal niet meteen morgen zijn — het heeft iets meer tijd nodig — maar ik deel het belang hiervan. De motie krijgt dus oordeel Kamer.

Dan de motie op stuk nr. 496: ontraden.

Dan de motie op stuk nr. 497 van de heer Dassen over Europese samenwerking als het gaat over de Defensie Innovatie en Opschaling Autoriteit. Ik denk dat het heel verstandig is dat we die Europese afstemming hebben. Overigens vindt die ook al plaats. De motie krijgt oordeel Kamer, want we steunen die lijn.

De **voorzitter**:

De motie op stuk nr. 498.

Staatssecretaris **Boswijk**:

De motie op stuk nr. 498: ontraden.

De motie op stuk nr. 499: ook ontraden. Ik heb gezegd dat we dat zo snel mogelijk - binnen twee jaar — gaan afbouwen. Deze motie verzoekt om er na twee jaar meteen geen gebruik meer van te maken. Ik ga er alles aan doen om het zo snel mogelijk te doen, maar we moeten ook reëel zijn. We zien dat meerdere NAVO-landen er inmiddels gebruik van maken. Het is dus nog wel een uphill battle. Ik ontraad deze motie.

De motie op stuk nr. 500: oordeel Kamer.

De motie op stuk nr. 501: oordeel Kamer.

De motie op stuk nr. 502: oordeel Kamer.

De motie op stuk nr. 503 is een hele sympathieke motie. Er komt inderdaad een

nieuwe kazerne. Ik ga de voorzitter voordragen om misschien iets te vernoemen naar de heer Van Campen. Maar inderdaad, luitenant-generaal buiten dienst Ted Meines heeft heel veel betekend voor de veteranen. Wij gaan het zeker meenemen, alleen ga ik daar als staatssecretaris niet over, maar een aparte commissie. Ik geef deze motie oordeel Kamer en zal dit warm aanbevelen.

De **voorzitter**:

Welke optie: de suggestie van de heer Boon of uw eigen suggestie?

Staatssecretaris **Boswijk**:

Beide, voorzitter.

De **voorzitter**:

De motie op stuk nr. 504.

Staatssecretaris **Boswijk**:

De motie op stuk nr. 504: oordeel Kamer.

De motie op stuk nr. 505: ontraden. Ja, we bouwen de afhankelijkheden af. We hebben het hier oneindig veel over gehad.

De motie op stuk nr. 506: ook ontraden. Hier gaan wij niet over, maar het ministerie van BHO. Het zou beter zijn als de motie daar wordt ingediend. Hier wordt de motie ontraden.

Dan de motie op stuk nr. 507 van mevrouw Keijzer. Ik ben het geheel met haar eens. We hebben in Nederland inderdaad een buitengewoon goede industrie op het gebied van vezels. Tegelijkertijd hebben we er ook mee te maken dat er langer geleden contracten zijn gesloten waarin die voorwaarden nog niet zijn opgenomen. Ik ben op dit moment al aan het onderzoeken of we die contracten kunnen aanpassen, zodat we de Nederlandse vezelindustrie veel beter kunnen borgen. Ik steun de lijn van de motie dus helemaal, alleen zegt mevrouw Keijzer "bij defensie-inkopen uitsluitend in te zetten op Nederlandse en Europese producenten". Ik wil toch vragen of mevrouw Keijzer het woordje "uitsluitend" er misschien uit wil halen. Waarom? Dat is niet omdat ik dit niet belangrijk vind, maar andere Kamerleden vragen ook om snelheid te maken. Op dit moment kopen we ook producten waar vezels van buiten Nederland en van buiten Europa in zitten.

De **voorzitter**:

Het verzoek is om "uitsluitend" te schrappen uit het dictum. Is mevrouw Keijzer daartoe bereid?

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):

Ik zou dan graag een brief van de staatssecretaris ontvangen over hoe hij de bestaande contracten kan uitfaseren. Er is voldoende productiecapaciteit in Nederland. Er is geen contact geweest met die producenten. Ik wil eerst weten hoe de bestaande contracten uitgefaseerd gaan worden. Als ik die brief gehad heb, zal ik hierover besluiten. Ik stel mij zo voor dat dat na het reces zal zijn, tenzij ik de brief heel snel kan krijgen, want dan kan dat vanavond nog. De brief is dus om van de staatssecretaris te horen hoe hij de bestaande contracten gaat uitfaseren. Weer 100 miljoen overmaken naar China is toch een beetje zonde.

De **voorzitter**:

Houdt u daarmee de motie nu aan?

Mevrouw **Keijzer** (Lid Keijzer):
Ja, op dit moment.

De **voorzitter**:

Op verzoek van mevrouw Keijzer stel ik voor haar motie (27830, nr. 507) aan te houden.

Daartoe wordt besloten.

Staatssecretaris **Boswijk**:

Ik kan u inderdaad toezeggen ... Er is in de afgelopen week natuurlijk het een en ander in de media verschenen. Dat was eerlijk gezegd ook voor mij de wake-upcall om het uit te zoeken. Ik dacht: dit kan toch ook niet waar zijn? Die uitvraag wordt op dit moment gedaan. Ik kan het in een brief gieten, maar ik wil mijn mensen niet helemaal over de kop werken. De brief komt na het reces uw kant op, als de motie ...

De **voorzitter**:

Mevrouw Nanninga, kort.

Mevrouw **Nanninga** (JA21):

Meneer Van Baarle had natuurlijk wel een beetje gelijk met zijn opmerking over de inkoop bij griezelige regimes, maar dat wordt onzes inziens in de motie op stuk nr. 496 afgedekt door de vraag in het dictum om de bescherming van militairen te prioriteren. Dat houdt impliciet ook in dat je niet bij sanctielanden en dergelijke inkoopt.

Ik wil wel graag een motivatie bij de appreciatie van de motie op stuk nr. 496 horen, als dat kan.

De **voorzitter**:

Graag. De staatssecretaris.

Staatssecretaris **Boswijk**:

Hier hebben wij het inderdaad heel veel over gehad. De ene helft van de Kamer zei in het debat: koop vooral bij Israël. De andere helft zei: koop vooral niet bij Israël. Ik denk dat dat het meest springende punt is. De lijn van het kabinet is: het zwaartepunt ligt bij de veiligheid van onze mannen en vrouwen. Ondertussen kunnen we onze ogen natuurlijk niet sluiten voor de schendingen die plaatsvinden en de afhankelijkheden die we daarom willen afbouwen. Eerder heeft uw Kamer in grote meerderheid de motie-Teunissen aangenomen. Die motie zei: bouw zo snel als mogelijk af; we begrijpen dat het belang van de vrouwen en mannen het hoogste belang is, maar werk ondertussen wel aan het afbouwen van die onafhankelijkheden. Dat is hoe wij de lijn hebben geformuleerd. Ik denk dat dat de fragiele balans is die we in deze Kamer wat dat betreft hebben bereikt.

De **voorzitter**:

Helder. Er resteert nog de vraag van mevrouw Keijzer of u de brief voor 1 september kunt doen toekomen aan de Kamer. U zei: na het reces. Is dat voor 1 september? Kunt u dat toezeggen? Dat lukt vast.

Staatssecretaris **Boswijk**:

Tja. Ik hoor mevrouw Keijzer "come on" zeggen. Ik ga achter mijn typemachine zitten, want ik denk dat ik de brief zelf moet tikken.

De **voorzitter**:
Uitstekend.

Dan ga ik nog een bijzondere vorm toestaan, want de heel Bolhuis wil nog twee moties indienen. Dat sta ik hem toe. Ik begrijp ook dat de staatssecretaris die voor de stemmingen schriftelijk wil appreciëren.

Staatssecretaris **Boswijk**:
Dit is een hellend vlak.

De **voorzitter**:
Nou, nee hoor. Meneer Bolhuis.

De heer **Bolhuis** (PRO):
Dank u wel. Ik heb twee moties. Dank voor de flexibiliteit. Er was even een misverstand. De eerste motie.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat het kabinet de doelen hanteert van minimaal 40% gezamenlijke inkoop en 50% Europese inkoop, maar hier geen actuele openbare cijfers over bekend zijn;

overwegende dat de staatssecretaris heeft toegezegd de Stand van Defensie uit te breiden met informatie over de herkomst van aankopen, maar dat zonder nulmeting en periodiek geactualiseerde percentages niet te controleren is of deze doelen worden gehaald;

verzoekt de regering om de Stand van Defensie te voorzien van een openbare rapportage waarin voor zowel de gezamenlijke inkoop als de Europese inkoop het actuele percentage, het startpunt dan wel de nulmeting en de verwachte ontwikkeling in de tijd worden weergegeven,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid Bolhuis.

Zij krijgt nr. 508 (27830).

De heer **Bolhuis** (PRO):
De tweede motie.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat het HCSS-rapport No Fuel, No Fight constateert dat Nederland en Europa risico lopen op ernstige brandstoftekorten in het geval van een grootschalig conflict;

overwegende dat synthetische kerosine (e-SAF) de mogelijkheid biedt dit risico te verkleinen en dat de locatie van een nieuwe productiecapaciteit nu wordt

bepaald;

constaterende dat er initiatiefnemers in een vergevorderd stadium zijn om e-SAF in Nederland te produceren en dat een tijdige marktvraag essentieel is om deze waardeketens in Nederland te ontwikkelen;

verzoekt het kabinet om met initiatiefnemers te verkennen hoe Defensie kan optreden als launching customer voor e-SAF-projecten, en de Kamer hierover voor Prinsjesdag 2026 te informeren,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Bolhuis, Kröger en Van Oosterhout.

Zij krijgt nr. 509 (27830).

Dank u wel. Ik kijk of de staatssecretaris zich al kan uitspreken over de beide moties. Nou, dat is helemaal service van de zaak! Dan geef ik hem nu daartoe het woord.

Staatssecretaris Boswijk:

Dank u wel. Allereerst felicitaties aan de heer Bolhuis met de mooiste portefeuille die er is! Dit is de eerste keer dat we elkaar zien in deze hoedanigheid, maar hopelijk gaan we elkaar vaker zien.

Voorzitter. Ik begin met de laatste, de motie op stuk nr. 509 over synthetische kerosine. Die kan wat mij betreft oordeel Kamer krijgen.

De eerste, de motie op stuk nr. 508, gaat over de Stand van Defensie en vraagt om die 40%, 45% te onderbouwen. Dat heb ik inderdaad richting mevrouw Piri toegezegd. Die toezegging laat ik staan, want dat vind ik zelf ook erg belangrijk, maar nu komt er nog weer een extra verzoek bij. Als ik dan kijk naar wat wij als ambtelijke organisatie aankunnen, moet ik die echt ontraden, omdat die echt enorm veel werk zou inhouden. Ik moet ook wel een beetje bewaken dat we de ambtelijke capaciteit gebruiken om echt werk te doen in plaats van alleen maar te rapporteren, want anders ga ik daar heel veel ambtelijke capaciteit aan kwijtraken. Ik ben er echt van overtuigd dat de toezegging die ik eerder aan mevrouw Piri heb gedaan, echt al een hele grote verbetering gaat zijn, maar dit is net iets te veel overvragen.

De voorzitter:

Dus de motie op stuk nr. 508 is ontraden. De motie op stuk nr. 509 wordt aan het oordeel van de Kamer gelaten.

Staatssecretaris Boswijk:

Ja, klopt. Dank u wel.

De voorzitter:

Ik dank de staatssecretaris voor zijn aanwezigheid en wens hem een genoeglijk zomerreces toe als ik hem niet meer zie. Dank u wel.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**:

Ik schors de vergadering tot 13.25 uur. De vergadering is geschorst.

De vergadering wordt van 12.53 uur tot 13.28 uur geschorst.